

МЕТОДИКА ЗА ОЦЕНКА НА СЪСТОЯНИЕТО НА *BAZZANIA FLACCIDA*

Анна Ганева, Райна Начева

СЪДЪРЖАНИЕ

1. ИМЕ НА ОБЕКТА	3
2. КРИТЕРИИ И ПАРАМЕТРИ	3
3. МОМЕНТНА ОЦЕНКА НА СЪСТОЯНИЕТО	7
4. ОЦЕНКА НА СЪСТОЯНИЕТО, ВЪЗ ОСНОВА НА СРАВНЕНИЕ МЕЖДУ ДВЕ ГОДИНИ. ..	11
5. ОЦЕНКА НА СЪСТОЯНИЕТО НА НАЦИОНАЛНО НИВО	12

1. Име на обекта *Bazzania flaccida* (Dumort.) Grolle

Отдел Marchantiophyta

Клас Jungermanniopsida

Семейство Lepidoziaceae

2. Критерии и параметри

Представените параметри за оценка на състоянието на популациите на вида са съобразени с биологичните особености на вида и с екологично важни характеристики на местообитанието, които при промяна могат да доведат до промени и в състоянието на популациите.

Понастоящем *Bazzania flaccida* е известна от едно непотвърдено находище, затова при потвърждаване на находището, данните за оценка на състоянието на популацията ще се отнасят както за конкретното находище, така и за оценка на национално ниво.

Референтните стойности са определени по експертна преценка.

Описаните по-долу параметри съответстват на посочените в таблицата от точка 5 на настоящия документ. Първата цифра съответства на поредния номер на критерия, а втората – на поредния номер на параметъра в рамките на даден критерий. Напр. „Параметър 1.2“ означава критерий 1, параметър 2 от този критерий.

Критерий 1. Популация в границите на находището

➤ Параметър 1.1. Площ на чимове

- *Описание.* Представява площта, заета от чимове на вида в границите на пробната площ (4x4m).

- *Единица.* Площ в cm².

- *Начин на изчисляване.* Този параметър се отчита в постоянна пробна площ от 4x4 m, която се залага в находището.

Обосновка. Изменението в площта, заемана от чимове, дава представа за жизнеността на индивидите и уязвимостта към различни негативни влияния. Колкото по-малка или намаляваща е популацията, толкова по-чувствителна е тя и с по-малък адаптивен потенциал.

- *Референтна стойност.* Площ, заемана от чимове 100 cm².

Критерий 2. Площ на находището

➤ **Параметър 2.1. Площ на находището.**

Описание. Представлява хомогенна площ, която се обитава от вида и в която съществуват възможности за разселване.

Единица – хектар (ha)

Начин на изчисляване. Този параметър не се определя директно при теренните наблюдения. Площта се определя след очертаване на полигона на популацията и добавяне на съседни площи със сходна екологична и топографска характеристика. Използват се ГИС подходи.

Обосновка. Този параметър дава представа за възможността за разрастване на популацията, което се отразява върху нейната жизненост и уязвимост към различни негативни влияния. Колкото по-малка е площта на местообитанието, толкова по-уязвима е популацията.

Референтна стойност – 0.5 ha.

Критерий 3. Структура и функции

➤ **Параметър 3.1. Проективно покритие на тревистите видове**

Описание. Представлява проективното покритие на надземните части на тревистите видове в границите на пробната площ, където се среща конкретния вид.

Единица – %

Начин на изчисляване. Проективното покритие се определя експертно в границите на пробната площ.

Обосновка. В повечето случаи растежът на мъховете се угнетява при наличие на плътна тревна покривка, особено с участие на житни растения. Затова отчитането на промените през годините в проективното покритие на тревистите растения е важен показател за характеристиката на местообитанието

Референтна стойност. Проективно покритие до 30% вкл.

➤ **Параметър 3.2. Проективно покритие на храстите**

Описание. Представлява проективното покритие на надземните части на храстите в границите на пробната площ, където се среща конкретния вид.

Единица – %.

Начин на изчисляване. Проективното покритие се определя експертно в границите на пробната площ.

Обосновка. Обрастването с храсти е естествен сукцесионен процес на преход от тревна към храстово-дървесна и дървесна растителност при отсъствие на благоприятни условия за поддържане на тревния характер на растителността на дадена територия. Такава тенденция в развитието на местообитанието на *Vazzania flaccida* би довела до негативни промени в условията на обитаване.

Референтна стойност. Проективно покритие до 20% вкл.

➤ **Параметър 3.3. Проективно покритие на съпътстващите мъхове**

Описание. Представява проективното покритие на чимовете на другите видове мъхове в границите на пробната площ.

Единица – %.

Начин на изчисляване. Проективното покритие се определя експертно в границите на пробната площ.

Обосновка. Гъстото обрастване с конкурентни видове може да угнеди развитието на *Vazzania flaccida*. Отчитането на общото им проективно покритие през годините дава възможност за установяване на тенденции в общото развитие на мъховата покривка в пробната площ.

Референтна стойност – общо проективно покритие до 30% вкл.

Параметри от Критерий 4. „Съществуващи или потенциални заплахи за местообитанието“.

Заплахите и влиянията се отчитат по време на теренната работа чрез експертна оценка и/или експертът впоследствие прави необходимите справки в бази данни, публикувана информация и др. източници. За да се използва единна класификация на заплахите с тази, прилагана за видовете от Директивата за местообитанията, използват се наименованията и кодовете на заплахите от справочния портал на Natura 2000 (http://bd.eionet.europa.eu/activities/Natura_2000/reference_portal).

Заплахите се представят като процент от територията на местообитанието, върху която са установени в радиус от 50 м от центъра на пробната площ.

Параметър 4.1. Опожаряване. *Единица:* % засегната площ. *Референтна стойност:* отсъствие на заплахата.

НАЦИОНАЛНА СИСТЕМА ЗА МОНИТОРИНГ НА БИОЛОГИЧНОТО РАЗНООБРАЗИЕ

Параметър 4.2. Намаляване или загуба на специфични характеристики на природното местообитание (Напр. застрояване в находището или друга промяна на предназначението или земеползването. Единица: % засегната площ. *Референтна стойност*: отсъствие на заплахата.

Параметър 4.3. Интензивна паша. Единица: % засегната площ. *Референтна стойност*: отсъствие на заплахата.

Параметър 4.4. Промяна в състава на видовете (сукцесии). Единица: % засегната площ. *Референтна стойност*: отсъствие на заплахата

Параметър 4.5. Ерозия. Единица: % засегната площ. *Референтна стойност*: отсъствие на заплахата

3. Моментна оценка на състоянието

Таблица 1. Моментна оценка на ниво находище на параметри, които не подлежат на статистическа обработка.

Наименование	Мерна единица	Референтна стойност (TL)	стойност на параметъра	Оценка на състоянието по всеки параметър
1.1. Площ на чимове	cm ²	100		
2.1. Площ на находището	ha	0.5		
3.1. Проективно покритие на тревистите видове	%	30		
3.2. Проективно покритие на храстите	%	20		
3.3. Проективно покритие на съпътстващите мъхове	%	30		
4.1. Опожаряване	% засегната територия	0		
4.2. Намаляване или загуба на специфични характеристики на природното местообитание (Напр. застрояване в находището или друга промяна на предназначението или земеползването)	% засегната територия	0		
4.3. Интензивна паша	% засегната територия	0		
4.4. Промяна в състава на видовете (сукцесии)	% засегната територия	0		
4.5. Ерозия	% засегната територия	0		
Крайна оценка на състоянието на вида				

Таблица 2. Моментна оценка на състоянието на ниво находище

Критерии и параметри	Мерна единица/референтна стойност	Благоприятно	Неблагоприятно - незадоволително	Неблагоприятно - лошо	Неизвестно (недостатъчна информация за да се направи оценка)
КРИТЕРИЙ 1. ПОПУЛАЦИЯ В ГРАНИЦИТЕ НА НАХОДИЩЕТО					
Параметър 1.1. Площ на чимове	Площ, заемана от чимове/100 и над cm ²	100 и над 100 cm ²	Площ между 99 и 70 cm ²	Площ под 70 cm ²	Наличната достоверна информация е недостатъчна за определяне на статуса

НАЦИОНАЛНА СИСТЕМА ЗА МОНИТОРИНГ НА БИОЛОГИЧНОТО РАЗНООБРАЗИЕ

Критерии и параметри	Мерна единица/референтна стойност	Благоприятно	Неблагоприятно - незадоволително	Неблагоприятно - лошо	Неизвестно (недостатъчна информация за да се направи оценка)
Цялостна оценка по Критерий 1		Параметърът е в зелено	Параметърът е в жълто	Параметърът е в червено	Наличната информация по параметър 1.1. недостатъчна
КРИТЕРИЙ 2. ПЛОЩ НА ПОДХОДЯЩОТО МЕСТООБИТАНИЕ					
Параметър 2.1. Площ на находището	Хектари/0.5 и над 0.5 ha	Площ на находището 0.5 и над 0.5 ha	Между 0.49 ha и 0.1 ha вкл.	Под 0.1 ha	Наличната достоверна информация е недостатъчна за определяне на статуса
Цялостна оценка по Критерий 2		Параметърът е в зелено	Параметърът е в жълто	Параметърът е в червено	Наличната информация по параметър 2.1. недостатъчна
КРИТЕРИЙ 3. СТРУКТУРА И ФУНКЦИИ					
Параметър 3.1. Покритие тревистите растения	Проценти/до 30%	Покритие до 30% вкл.	Между 31 и 60%	Над 60%	Наличната достоверна информация е недостатъчна за определяне на статуса
Параметър 3.2. Покритие храстите	Проценти/до 20%	Покритие от 20% вкл.	Между 21 и 40%	Над 40%	Наличната достоверна информация е недостатъчна за определяне на статуса
Параметър 3.3. Общо проективно покритие на съпътстващите мъхове	Проценти/до 30%	Покритие до 30% вкл.	Между 31 и 50%	Над 50%	Наличната достоверна информация е недостатъчна за определяне на статуса

НАЦИОНАЛНА СИСТЕМА ЗА МОНИТОРИНГ НА БИОЛОГИЧНОТО РАЗНООБРАЗИЕ

Критерии и параметри	Мерна единица/референтна стойност	Благоприятно	Неблагоприятно - незадоволително	Неблагоприятно - лошо	Неизвестно (недостатъчна информация за да се направи оценка)
Цялостна оценка по Критерий 3		Всички параметри в зелено или до 25% недостатъчна информация	Комбинация	Поне един параметър в червено	Две или повече 'Неизвестно' комбинирани със зелено или всички "Неизвестно"
КРИТЕРИЙ 4. СЪЩЕСТВУВАЩИ ИЛИ ПОТЕНЦИАЛНИ ЗАПЛАХИ ЗА МЕСТООБИТАНИЕТО					
Параметър 4.1. Опожаряване	част от площта на находището, повлияно от заплахата	Отсъствие на заплахата	До 1% засегната площ	Засегната площ от находището - повече от 1%	Наличната достоверна информация е недостатъчна за определяне на статуса
Параметър 4.2. . Намаляване или загуба на специфични характеристики на природното местообитание (Напр. застрояване в находището или друга промяна на предназначението или земеползването)	част от площта на находището, повлияно от заплахата	Отсъствие на заплахата	До 25% засегната площ от находището	Над 25% от находището увредено	Наличната достоверна информация е недостатъчна за определяне на статуса
Параметър 4.3. Интензивна паща	част от площта на находището, повлияно от заплахата	Нама паща	До 10% засегната площ	Повече от 10% от находището в неблагоприятно състояние	Наличната достоверна информация е недостатъчна за определяне на статуса

НАЦИОНАЛНА СИСТЕМА ЗА МОНИТОРИНГ НА БИОЛОГИЧНОТО РАЗНООБРАЗИЕ

Критерии и параметри	Мерна единица/референтна стойност	Благоприятно	Неблагоприятно - незадоволително	Неблагоприятно - лошо	Неизвестно (недостатъчна информация за да се направи оценка)
Параметър 4.4. Промяна в състава на видовете (сукцесии)	част от площта на находището, повлияно от заплахата	Отсъствие на заплахата	До 10% засегната площ	Повече от 10% от находището в неблагоприятно състояние	Наличната достоверна информация е недостатъчна за определяне на статуса
Параметър 4.5. Ерозия	част от площта на находището, повлияно от заплахата	Отсъствие на заплахата	До 10% засегната площ	Повече от 10% от находището в неблагоприятно състояние	Наличната достоверна информация е недостатъчна за определяне на статуса
Цялостна оценка по Критерий 4		Всички параметри в зелено или до 25% недостатъчна информация	Комбинация	Поне един параметър в червено	Две или повече 'Неизвестно' комбинирани със зелено или всички "Неизвестно"
Обща оценка по четирите критерия на ПС на вида:		Всички критерии зелени	Комбинация	Един ИЛИ повече червени	Две или повече 'Неизвестно' комбинирани със зелено или всички "Неизвестно"

4. Оценка на състоянието, въз основа на сравнение между две години.

Видът *Bazzania flaccida* е представен с едно находище за страната. Изменението в състоянието на вида за период от две последователни години на мониторинг се установява при сравнение на съответните стойности за всеки параметър, като разликата се представя в %. В таблицата по-долу се отбелязва тенденцията за всеки параметър: [$>$] – намалява, [$=$] – няма промяна, [$<$] – увеличава се.

Таблица 3. Оценка на състоянието на ниво находище, въз основа на сравнение между две години при параметрите, които не подлежат на статистическа обработка

Наименование	Мерна единица	стойност За I година	стойност За II година	Разлика между двете години [%]	Тенденция [$<$, =, $>$]
1.1. Площ на чимове	m ²				
2.1. Площ на находището	ha				
3.1. Проективно покритие на тревистите видове	%				
3.2. Проективно покритие на храстите	%				
3.3. Проективно покритие на съпътстващите мъхове	%				
4.1. Опожаряване	% засегната площ				
4.2. Намаляване или загуба на специфични характеристики на природното местообитание	% засегната площ				

НАЦИОНАЛНА СИСТЕМА ЗА МОНИТОРИНГ НА БИОЛОГИЧНОТО РАЗНООБРАЗИЕ

4.3. Интензивна паша	% засегната площ				
4.4. Промяна в състава на видовете (сукцесии)	% засегната площ				
4.5. Ерозия	% засегната площ				

5. Оценка на състоянието на национално ниво

Тъй като видът е известен от едно находище в България, крайната оценка на ниво находище съвпада с тази на национално ниво.

Оценка на биогеографско ниво не се прави, тъй като видът не е включен в Директивата за местообитанията.